

Τοποφιλία και Τοποφοβία

Η σημασία της επιλογής του τόπου κατασκευής ενός κτιρίου, στην επίτευξη της ευδαιμονίας και της ποιότητας της ζωής, μέσα από την μελέτη 30 διαφορετικών βιοκλιματικών κτιρίων και των ιδιοκτητών τους

Κ. Τσίππρας, Μηχανικός Βιοκλιματικής Αρχιτεκτονικής, Δρ. Χωροταξίας, Συνιδρυτής του Σ.ΟΛ.ΑΡ.- Συλλόγου Ολιστικής Αρχιτεκτονικής και της διεθνούς οργάνωσης MOUNTAIN WILDERNESS,

Περίληψη

<<odi et amo: quare id faciam, fortasse requires. Nascio sed fieri sentio et excrucior,...>>, δηλαδή, με λίγα λόγια, <<αγαπώ και μισώ. Γιατί; αναρωτιέστε;...>>, Γάιος Βαλέριος Κάτουλος.

Ο χώρος, όπως και η αρχιτεκτονική, μπορεί να οδηγήσει τους ανθρώπους, στην ΤΟΠΟΦΙΛΙΑ ή στην ΤΟΠΟΦΟΒΙΑ, ανάλογα με την καταγωγή, ηλικία, φύλλο, επίπεδο μόρφωσης, κλπ., αλλά και ανάλογα με το υψόμετρο, το τοπίο, την περιβάλλουσα φύση, το κλίμα, την θέση του ήλιου, το γεωλογικό υπόβαθρο, κ.α. Και από εκεί στην διαμόρφωση μιας φιλο-περιβαλλοντικής συνείδησης, και πιθανά στην ανακάλυψη του βαθύτερου οικολογικού εαυτού, η, στην δημιουργία αντι-περιβαλλοντικών μηχανισμών, και στην αποξένωση από την Γή .

Ο χώρος και η αρχιτεκτονική, στην εισήγηση αυτή εξετάζονται μέσα από την μελέτη 20 διαφορετικών βιοκλιματικών κτιρίων, που μελετήθηκαν και κατασκευάστηκαν από το αρχιτεκτονικό γραφείο των << Κ. και Θ. Στεφ. Τσίππρα και Συνεργατών>>, από το 1979 έως το 2009, αλλά και μέσα από την ταυτότητα των ιδιοκτητών τους.

Στα πλαίσια των διεθνών ερευνητικών προγραμμάτων UTOPIA and TOPOPHILIA, εξετάστηκαν 2000 διαφορετικές περιπτώσεις συσχετισμού χώρου και ιδιοκτητών, σε 40 διαφορετικές χώρες, εκ των οποίων οι 10, (με την προσθήκη άλλων νεωτέρων 10), αφορούν την παρούσα εισήγηση.

Όλες σχετίζονται με κτίρια τα οποία αποδεδειγμένα εξοικονομούν ενέργεια, σε σχέση με τα συμβατικά και έχουν κατασκευασθεί με οικολογικά υλικά, και εφαρμογή Α.Π.Ε.

Άλλα ευρίσκονται στην πεδινή και νησιωτική, και άλλα στην ορεινή Ελλάδα.

Σε άλλα οι ιδιοκτήτες κατάγονταν από τον τόπο κατασκευής του κτιρίου κατοικίας τους, σε άλλα όχι.

Σε όλες τις περιπτώσεις αποδείχθηκε ότι ο περιβάλλον χώρος, αποτελείται ουσιαστικά από μία δεξαμενή κραδασμών που καθορίζει την ανθρώπινη ύπαρξη, και ότι η αρχιτεκτονική μπορεί να οδηγήσει στην ευδαιμονία, που αποτελεί και την ανθρώπινη εντελέχεια και στην αρμονία, ή, στα αντίθετα τους.

<<Σε ποιόν τόπο, πες μου, (Αντιγόνη), σε πόλη τίνων ανθρώπων ήρθαμε;...>>(Σοφοκλέους, Οιδίποδας επί Κολωνό)

1. Εισαγωγή

Η λέξη ΤΟΠΟΦΙΛΙΑ, από τις ελληνικές, φυσικά!, λέξεις ΤΟΠΟΣ+ ΦΙΛΙΑ, δεν σημαίνει μόνο διεθνώς την αγάπη για έναν τόπο, αλλά και την ισχυρή αίσθηση για έναν τόπο και την ταυτότητα του, που μπορεί να αποκτήσει ένας άνθρωπος, ή, μία ομάδα ανθρώπων.

Ένας τόπος μπορεί να οδηγήσει έναν πολίτη στην << φιλία >> προς αυτόν, σύμφωνα με τον γεωγράφο J.Bale, αν θεωρείται ιερός για κάποιον πολιτισμό, ή, θρησκεία, (π.χ. κατοικούμε κάπου κοντά, και βλέπουμε την Ακρόπολη, ή, τα Μετέωρα), αν προσφέρει ποιότητα ζωής και μεγαλειώδους θέας, (π.χ. βλέπουμε το πανόραμα του Ταυγέτου, πλησιάζοντας στην Σπάρτη, ή, τις κορφές της Νότιας Πίνδου ζώντας στο Μέτσοβο), αν μπορέσει να θεωρηθεί οίκος

προέλευσης –εστία προγόνων, την συνέχεια των οποίων θέλουμε να διεκδικήσουμε για λόγους κοινωνικούς, ψυχολογικούς, ή άλλους, (π.χ. το σπίτι των παππούδων που το αγαπάμε γιατί μας θυμίζει τα παιδικά μας χρόνια), αν έχει τα χαρακτηριστικά του τόπου - προσέλευσης, του τόπου μαζικού προορισμού άλλων ανθρώπων, (π.χ. πάμε σε ένα νησί γιατί εκεί πάνε όλοι!), ή τέλος, αν δημιουργεί συνθήκες υπερηφάνειας σε μεμονωμένους ανθρώπους και σε ομάδες ανθρώπων, μέσω π.χ. τοπόσημων ! (π.χ. το Μεσολόγγι, δεν είναι μόνο τόπος, είναι και ιστορία, και εμείς αισθανόμαστε υπερήφανοι να ζούμε σε μία τέτοια πόλη !), πλούσια δάση, χλωρίδα, πανίδα, με λίγα λόγια φύση!

- Όλη η φύση όμως απαρτίζεται από όντα και πράγματα που έχουν τέλος (σκοπό). Ο σπόρος για να γίνει δένδρο, η πέτρα για να γίνει οίκος, ο άνθρωπος για να γίνει ευτυχισμένος. Ο φιλοσοφικός όρος που χρησιμοποιούμε για να εκφράσουμε ότι τα όντα κατά τον Αριστοτέλη έχουν μέσα τους κάποιο σκοπό που αναμένει δυναμικά την εκδήλωσή του είναι η Εντελέχεια
- Ο σκοπός της ζωής του ανθρώπου, λοιπόν, είναι η ευδαιμονία, η ευτυχία. Για να γίνει ο άνθρωπος ευδαίμων οφείλει να ακολουθεί έναν ορισμένο (ενάρετο) τρόπο ζωής, αλλά και να μπορεί να ζει σε ένα αρμονικό περιβάλλον και οίκο. Αυτός ο ενάρετος τρόπος ζωής, αλλά και αυτό το αρμονικό περιβάλλον, βασίζονται στην τήρηση της Μεσότητας. Μεσότητα ο Αριστοτέλης αποκαλεί τη μέση οδό που υπάρχει ανάμεσα σε δύο ακραίες καταστάσεις. Για παράδειγμα το μέσον μεταξύ της παρόρμησης και της αδράνειας είναι η σύνεση, μεταξύ της έκστασης και της απάθειας είναι η νηφαλιότητα.

Στον δρόμο, λοιπόν, από τα καθέκαστα, προς το καθ' όλον, έλειπε κάτι για να συμπληρώσει την λογική της ολιστικότητας, πέρα από την βιοκλιματική αρχιτεκτονική, την οικολογική δόμηση και την γεωβιολογία ! ΤΟΠΟΛΟΓΙΑ = ΤΟΠΟΣ + ΛΟΓΟΣ, από την geometria situs στην analysis situs ! (γεωμετρία του χώρου-ανάλυση του τόπου),

Η ΕΠΙΣΤΗΜΗ ΤΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ ΤΟΥ ΧΩΡΟΥ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ ΕΝΟΣ ΚΤΙΡΙΟΥ
Τοπολογία! • Σαν κλάδος των μαθηματικών και προέκταση της γεωμετρίας, η τοπολογία ξεκινάει με μια θεώρηση της φύσης του χώρου, ερευνώντας την δομή του ! • Σαν κλάδος της χωροταξίας, ξεκινάει με μία θεώρηση του χώρου της φύσης, ερευνώντας την σχέση του με το ανθρώπινο είδος,...

ΤΟΠΟΦΙΛΙΑ!

αγάπη, μόνο ;!, για έναν τόπο;

ή

Μια μη-κανονική έλξη για έναν τόπο;!

ΤΟΠΟΦΟΒΙΑ!

– Μια μη-κανονική απόθεση για έναν τόπο !

– ή, η σύνδεση της τοποφιλίας με την ποιότητα της ζωής !

- ΝΑΙ!, η ποιότητα της ζωής, συνδέεται με τις ατομικές προτιμήσεις, και τις προσωπικές επιλογές για έναν συγκεκριμένο τύπο οικο-συστήματος, όπου, ένας άνθρωπος, επιλέγει να φτιάξει το σπίτι του.

ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΖΩΗΣ!(Π.Ζ.)

Σε 4 επίπεδα

-φυσικό

-ψυχολογικό

-κοινωνικό

και περιβαλλοντικό !

ΤΟΠΟΦΙΛΙΑ !

4 συνιστώσες(μέσω των οποίων μπορούμε να οδηγηθούμε σε αυτήν...)

- οικο-ποικιλότητα (κλίμα, είδη, τοπίο, κ.λ.π.)
- συναισθητική τάση
- οικειότητα(προσδιορίσιμη ή απροσδιόριστη...)
- και προγονικοί δεσμοί !

ΤΟΠΟΦΟΒΙΑ

Η σχέση των ανθρώπων με τους τόπους, συχνά οδηγούνται σε έναν κορεσμό συναισθημάτων, που συχνά μοιάζουν με τα συναισθήματα που αναπτύσσονται μεταξύ των ανθρώπων !

Η αντίληψη που έχει κάποιος για έναν τόπο, συχνά είναι σημαντική για την παραγωγή συναισθημάτων.

Ένα σπίτι μπορεί να προκαλέσει σε αυτούς που το κατοικούν θετικά η αρνητικά συναισθήματα!

Μπορεί, δε, να λειτουργήσει και σαν φρούριο, φυλακή, τόπος σύγκρουσης, χώρος ανασφάλειας, κ.λπ.

Μέχρι και σε χώρο εξορίας μπορεί να μετατραπεί ένα σπίτι,...

ΜΠΟΡΕΙ, ΟΜΩΣ, ΕΝΑΣ ΤΟΠΟΣ ΝΑ ΕΠΙΔΡΑΣΕΙ ΣΕ ΈΝΑΝ ΑΝΘΡΩΠΟ;;;!!!

<<Αν επιθυμείς εμβαθύνοντας συνεχώς να φτάσεις σε μία ορθή σύλληψη της ιατρικής, οφείλεις να προχωρήσεις ως εξής: πρώτον οφείλεις να μελετήσεις το θέμα των εποχών του έτους, να δεις τι είδους επιδράσεις έχει τη δύναμη να ασκεί η κάθε μία τους, σε έναν άνθρωπο. Γιατί οι εποχές του έτους δε μοιάζουν καθόλου η μία με την άλλη. Αντίθετα, παρουσιάζουν μεγάλες διαφορές: α) είναι διαφορετικές καθ' αυτές β) διαφέρουν στον τρόπο με τον οποίο γίνεται το πέρασμα από τη μία στην άλλη. Επειδή θα πρέπει να απασχολήσουν τη σκέψη σου οι άνεμοι, οι θερμοί και οι ψυχροί, κατά κύριο βέβαια λόγο οι άνεμοι που είναι κοινοί σε όλους του τόπους, ύστερα όμως και εκείνοι που επιχωριάζουν στον κάθε συγκεκριμένο τόπο. Τέλος είναι ανάγκη να μελετήσεις το θέμα «τι επίδραση μπορούν να ασκούν τα νερά». Γιατί όπως διαφέρουν στη γεύση και στο βάρος, έτσι είναι πολύ διαφορετική και η επίδραση που ασκεί το κάθε είδος τους>>.ΙΠΠΟΚΡΑΤΗΣ!,

<<περί ανέμων, υδάτων, τόπων>>

(το πρώτο, ιστορικά, έργο, που γράφτηκε, ουσιαστικά για την τοποφιλία !)

Δεν υπάρχει, όμως, και δεν πρόκειται να υπάρξει ποτέ, προσμονή, ή, προσδοκία για την κατασκευή του ιδανικού κόσμου, του ιδανικού χώρου, του ιδανικού οικοπέδου για το κτίσιμο ενός ιδανικού σπιτιού, αναθέτοντας σε τρίτους την επιλογή του, και όχι μετά από δική μας εσώτερη ενδοσκόπηση, και εξωτερική αναζήτηση.

- ΟΙ ΠΟΛΛΕΣ ΔΗΘΕΝ ΕΠΙΛΟΓΕΣ, που προσφέρουν οι μεσίτες, οι μεσολαβητές πώλησης οικοπέδων, (με βάση τους οποίους γίνεται, δυστυχώς, κατά 70% η εύρεση κυρίως οικοπέδων στην περιφέρεια των μεγάλων πόλεων), η εφήμερη δημιουργία εντυπώσεων για τόπους και χώρους, που δημιουργεί μία κοινωνία του λάιφ-στάιλ, και των μέσων μαζικής ενημέρωσης που επιλέγουν << πριν από μας για μας !, τους τόπους που θα επισκεφθούμε, που θα φάμε, που θα μείνουμε>>,...), καταστρέφουν την ουτοπία και το προσωπικό συναίσθημα που μπορεί να μας οδηγήσει στην εύρεση του ιδανικού χώρου για την κατασκευή ενός κτιρίου, ιδίως κατοικίας..

- Η ψεύτικη, δήθεν, θαλπωρή της εικονικής και εξ αποστάσεως επικοινωνίας, δίνει μόνο μια ψευδαίσθηση εξισορρόπησης της ερημίας και της αποξένωσης, που δημιουργεί το τσιμεντένιο αστικό τοπίο, και το οποίο αναπαράγουμε, δυστυχώς, σε κάθε σχεδόν προσπάθεια δόμησης ακόμη και στα πιο απομακρυσμένα σημεία του ελληνικού χώρου,... Rubish in, rubbish out, λένε εύστοχα οι ιγγλέζοι.

Όταν σκέπτεσαι και ζεις με ρύπους και σε ρύπους, βγάζεις ρύπους, και για αυτό, ακόμη και οι περισσότεροι συνάδελφοι μηχανικοί αδυνατούν να αντιληφθούν την έννοια της ολιστικότητας, που είναι και η πεμπτουσία της ζωής, και που στην επιστήμη της αρχιτεκτονικής και της δόμησης, περιλαμβάνει εκτός από την βιοκλιματική αρχιτεκτονική, την οικολογική δόμηση, και την γεωβιολογία, και την επιστήμη της τοπολογίας, δηλαδή της μελέτης, και των κριτηρίων εύρεσης του ιδανικού χώρου ανέγερσης ενός κτιρίου.

2.ΤΟΠΟΦΙΛΙΑ << σε ποιόν τόπο, πές μου Αντιγόνη, σε ποια πόλη, τίνων ανθρώπων, ήρθαμε;...>>

(Σοφοκλέους, Οιδίπους επί Κολωνώ)

Το ψυχολογικό άγχος είναι ένας υποτιμημένος, αλλά και διαρκώς αυξανόμενος παράγοντας πολλών ασθενειών, σε πολλά μέρη του κόσμου, αλλά και στην Ελλάδα . Παρόλο που το

φυσικό και το δομημένο περιβάλλον θεωρούνται ότι μπορούν να προκαλέσουν ψυχολογικό άγχος, στην χώρα μας, έχει ελάχιστα μελετηθεί και κατανοηθεί, ο ρόλος αυτός. Ο Tuan (1999) αρχικά όρισε την τοποφιλία ως τον συναισθηματικό δεσμό μεταξύ ανθρώπου, του τόπου κατοικίας του και του περιβαλλοντικού τους πλαισίου. Η τοποφιλία θεωρείται, σήμερα, ότι αποτελεί μια έντονη και προσωπική εμπειρία, αλλά, δυστυχώς, οι έρευνες γύρω από τους σημαντικότερους παράγοντες των προσωπικών προτιμήσεων ενός ανθρώπου για έναν τόπο, και της ενδεχόμενης ωφέλειας για την υγεία του που πηγάζει από αυτές τις εμπειρίες είναι λιγοστές. Οι ελάχιστες υπάρχουσες έρευνες δεν έχουν επαρκώς ξεκαθαρίσει τον συνδυασμό των συναισθηματικών και γνωστικών διαδικασιών, ενός ανθρώπου απέναντι στον τόπο που επιλέγει να κτίσει το σπίτι του, της αισθητικής και περιβαλλοντικής αντίδρασης, αλλά και τις επιπτώσεις στην σωματική και ψυχική του υγεία. Επιπλέον οι ποσοτικές αξιολογήσεις των τιμών που σχετίζονται με τις οικονομικές επενδύσεις των ανθρώπινων κοινωνιών σε δομημένο χώρο, σε σχέση με τον περιβαλλοντικό και οικολογικό σχεδιασμό, ο σχεδιασμός του τοπίου, και η διατήρηση των οικοσυστημάτων μέσα από την διατήρηση της σωματικής και ψυχικής υγείας των ανθρώπων, είναι κυριολεκτικά σπάνιες. Όταν είναι διαθέσιμα, τα αποτελέσματα τέτοιων ερευνών συχνά δεν καταλήγουν σε κάποιο συμπέρασμα ή είναι αντιφατικά. Οι πιθανές αιτίες της εκάστοτε τοποφιλίας βρίσκονται, όμως, σε μετρήσιμα χαρακτηριστικά: την περιβαλλοντική αντίληψη, που ορίζεται ως την αντίδραση των αισθήσεων στα εξωτερικά ερεθίσματα.

Τις πατροπαράδοτες πολιτιστικές αξίες, που είναι ουσιαστικά μία συλλογική και ατομική αντίληψη, αλλά και άλλα εξ ίσου σημαντικά θέματα. Οι περιβαλλοντολόγοι, οι οικοχωροτάκτες και οι βιο-πολεοδόμοι, διεθνώς, χρησιμοποιούν, εδώ και χρόνια, τις βασικές αρχές της τοποφιλίας για να μελετήσουν τα πιθανά ελκυστικά φυσικά και δομημένα περιβάλλοντα, που θα μπορούσαν να αποκαταστήσουν την σωματική και κυρίως την ψυχική υγεία, του σύγχρονου ανθρώπου των πόλεων, και που βασίζονται, στη χρήση συγκεκριμένων αρχιτεκτονικών μορφών και οικοδομικών υλικών, στην δημιουργία αισθητικών κινήτρων, και περιβαλλοντικών ρυθμίσεων, και μπορούν να επιτρέψουν στον άνθρωπο να κατανοήσει τον εαυτό του, αλλά και τον τόπο που επέλεξε να κατασκευάσει το σπίτι του, και τα περιβαλλοντικά και ψυχολογικά πλαίσια μέσα στα οποία εντάσσεται αυτό.

Στην παράδοση της περιβαλλοντικής ψυχολογίας, αποκαλούνται «αποκατεστημένα περιβάλλοντα», και ορίζονται ως συγκεκριμένα γεωγραφικά χωρικά πλαίσια που ανανεώνουν αλλοιωμένες λειτουργικές ικανότητες και ενισχύουν στρατηγικές και μέσα, για την αντιμετώπιση του ανθρώπινου άγχους. Είναι κοινά αποδεκτό, ότι η μέτρηση του βαθμού της αποκατάστασης ενός δομημένου, ή, μη, περιβάλλοντος, σύμφωνα με αυτόν τον ορισμό είναι πολύπλοκη. Στα μεγάλα αστικά κέντρα όπου τα λεγόμενα <<αποκατεστημένα περιβάλλοντα >>, είναι σχετικά λίγα και απομονωμένα : π.χ. απομεινάρια δασικών εκτάσεων, αστικών πάρκων, ή θέσεις θέας του υγρού στοιχείου, είναι σημαντικό να κατανοήσουμε το ρόλο του σχεδιασμού του τοπίου, του δημόσιου χώρου και των κτιρίων, ώστε να λειτουργούν σαν καταφύγια και σαν κελύφη, όπου η αίσθηση ισορροπίας και της αρμονίας, να ευνοεί την αποκατάσταση του καχεκτικού αστικό τρόπου ζωής. Παράγοντες όπως η ηλικία, το φύλο, το πολιτιστικό υπόβαθρο, η μόρφωση, η εντοπιότητα και κοινωνικο-οικονομική θέση ενός πολίτη, έχουν ισχυρές επιδράσεις στην προσωπική και ομαδική αντίληψη των αποκατεστημένων περιοχών .Στην έρευνα αυτή επιδιώχθηκε η αναγνώριση των κοινών στοιχείων των προτιμώμενων από τους πολίτες <<αποκατεστημένων περιβαλλόντων>>, που τους οδηγούν στην επιλογή ενός χώρου, τόπου, οικοπέδου, όπου και κατασκευάζουν, ή, προτίθενται να κατασκευάσουν ένα σπίτι, σε ένα δείγμα πληθυσμού ιδιοκτητών βιοκλιματικών κτιρίων, που είναι εξ ορισμού πιο ευαίσθητοι στα θέματα του περιβάλλοντος,

σε σχέση με τους ιδιοκτήτες συμβατικών κτιρίων, σύμφωνα με τις 4 κατηγορίες που συνδέονται με την τοποφιλία: δηλαδή συναισθητική τάση (προερχόμενη από αισθητικά ερεθίσματα και μνήμες του τόπου), περιβαλλοντική οικειότητα, γνωστική πρόκληση, και οικο-ποικιλότητα. Οι προδιαγραφές των τοποφιλικών προτιμήσεων γίνονται πιθανά πιο εύκολα αντιληπτές, εάν οι προτιμήσεις συνδέονται με απτά οφέλη για την ανθρώπινη υγεία και ευημερία. Το κύριο αίτημα της μελέτης ήταν οι ερωτηθέντες, να δηλώσουν τις προτιμήσεις τους (π.χ. ποιο είναι πιο “όμορφο”;) είτε για μία δασική έκταση ή για ένα σύνολο από μπετόν στο κέντρο μιας πόλης.

Η μελέτη αυτή βασίστηκε, σε αυτό που έγινε γνωστό στην παγκόσμια επιστημονική κοινότητα, σαν υπόθεση Ogunseitian, (Oladele Ogunseitian,καθηγητής του Πανεπιστημίου της Καλιφόρνια, η μεθοδολογία της υποθέσεως του παρουσιάζεται αναλυτικά παρακάτω), σύμφωνα με την οποία οι ατομικές προτιμήσεις ενός πολίτη για συγκεκριμένα φυσικά οικοσυστήματα, αλλά και για συγκεκριμένους πιθανούς τόπους ανέγερσης μίας κύριας, ή, μίας δευτερεύουσας κατοικίας, σχετίζονται με τον δείκτη ποιότητας ζωής, (διεθνώς QOL).

Και οι 4 τομείς της τοποφιλίας συσχετίστηκαν, με τις επιλογές των ιδιοκτητών 30 βιοκλιματικών κατοικιών, ανάλογα με τις απαντήσεις τους, και τον βαθμό ικανοποίησης τους από το σπίτι που κατασκεύασαν, και το οικόπεδο που επέλεξαν να το κατασκευάσουν, για την οικοποικιλότητα: $r=0,28$; $p<0,01$ (η υψηλότερη τιμή),για την συναισθητική τάση: $r=0.18$; $p<0.01$, για την οικειότητα : $r=0.12$; $p<0.05$, και για τους προγονικούς δεσμούς: $r=0.19$; $p<0.01$.

30 ζευγάρια ιδιοκτητών βιοκλιματικών κατοικιών, που έχουν μελετηθεί, και κατασκευαστεί από το γραφείο μου, σε 14 διαφορετικές περιοχές της χώρας μας, συμμετείχαν για πρώτη φορά στην Ελλάδα, στην έρευνα που πραγματοποίησα συμμετέχοντας στο διεθνές ερευνητικό πρόγραμμα TOPOPHILIA 2007, μέρος του UTOPIA 2010, (200 αρχιτεκτονικά γραφεία από όλο τον κόσμο, έδωσαν αντίστοιχα στοιχεία, ενώ στην αρχική μελέτη του Πανεπιστημίου της Καλιφόρνια συμμετείχαν 379 άτομα).

Απάντησαν, δε, οικειοθελώς σε ένα ερωτηματολόγιο 62 ερωτήσεων και εκτιμήσεων, προσαρμοσμένο στην ελληνική πραγματικότητα, (π.χ στην θέση του ωκεανού, στο ερωτηματολόγιο τέθηκε η λέξη θάλασσα !),που σχετίζονται με την τοποφιλία, και στο 26 ερωτήσεων, ερωτηματολόγιο της επιτροπής για την Ποιότητα της Ζωής, της Παγκόσμιας Οργάνωσης Υγείας, (εν συντομία WHOQOL).

Από τους 4 τομείς που χαρακτηρίζουν την Τοποφιλία:

**Οικο-ποικιλότητα,
Συναισθητική τάση,
Οικειότητα,**

Προγονικοί δεσμοί, και από τις 4 συνιστώσες που χαρακτηρίζουν την ποιότητα της ζωής: φυσικές, ψυχολογικές, κοινωνικές και περιβαλλοντικές, απεδείχθη ότι η συναισθητική τάση είναι ο σημαντικότερος τομέας της τοποφιλίας και οι ψυχολογικές συνιστώσες, οι αντίστοιχες της ποιότητας της ζωής.

2.1. Το προφίλ των 30 διαφορετικών περιπτώσεων ιδιοκτητών βιοκλιματικών κτιρίων, (η επιλογή έγινε από έναν κατάλογο 150 ιδιοκτητών, μονοκατοικιών, που έχουν μελετηθεί από το γραφείο μου, με συγκεκριμένα κριτήρια).

α/α	ΠΕΡΙΟΧΗ	ΕΝΤΟΠΙΟΤΗΤΑ ΑΝΤΡΑ	ΕΝΤΟΠΙΟΤΗΤΑ	ΜΟΡΦΩΣΗ ΑΝΤΡΑ	ΜΟΡΦΩΣΗ ΓΥΝΑΙΚΑΣ	ΕΠΙΛΟΓΗ ΟΙΚΟΠΕΔΟΥ	ΥΨΟΜΕΤΡΟ	ΚΛΙΜΑ	Αποστάσεις από αστικό κέντρο	Χρόνος κατασκευής	ΗΛΙΚΙΕΣ,Α/Γ
1	ΓΙΑΝΝΕΝΑ 1	+	+	A E	ME	Από γονείς	600	Ηπειρωτικό, δριμύς χειμώνας	15	2009	40/35
2	Λειβαδιά	+	-	A E	AE	Αγορά μετά από προσωπική αναζήτηση	100	Ηπειρωτικό, ...>>...	15	2000	45/40
3	Ναύπακτος	-	-	M E	ME	Μεσίτης	100	Μεσογειακό, ήπιο	15	2005	50/45
4	Βέροια	-	+	A E	AE	Μεσίτης	200	Μεσογειακό, με δριμύ χειμώνα	15	2005	45/45
5	Καβάλα 1	+	-	M E	AE	Πρ. αναζήτηση	200	μεσογειακό	20	2008	45/40
6	Καβάλα 2	-	+	M E	ME	Πρ.αναζήτηση	200	...>>....	20	2008	40/40
7	Κομοτηνή	-	-	A E	AE>>....	100>>....	15	2000	45/45
8	Σέρρας	+	+	A E	AE>>....	150	Ηπειρωτικό, με δριμύ χειμώνα	15	2007	40/40
9	Δερβένη Κορινθίας	-	-	M E	ME	Μεσίτης	350	μεσογειακό	30	2000	40/35
10	Πάτρα	-	+	A E	AE	Μεσίτης	150>>....	10	2007	50/50
11	Κεφαλλονιά 1	+	+	A E	AE	Πρ.αναζ	100	Μεσογ.	20	2001	45/45
12	Κεφαλλονιά 2	+	-	M E	ME	Πρ.αν.	100>>....	10	2001	45/40
13	Αίγινα, Παχειά ράχη	-	-	A E	AE	Μεσ.	200>>...., με ήπιο χειμώνα	15	2006	50/40
14	Κρήτη, Χανιά	-	+	M E	ME	Μεσ.	150	Μεσογ., με υποτροπικό καλοκαίρι	20	2002	35/35
15	Αθήνα, Παιανία	-	-	A E	AE	Μεσ.	50	Μεσογ.	20	2008	40/40
16	Θεσσαλονίκη, Δρυμός	-	+	M E	ME	Μεσ.	100>>....	20	2002	45/35

17	Χίος	+	-	A E	AE	Πατρικό οικόπεδο	50>>...., με ζεστό καλοκαίρι	15	2003	45/40
18	Μάνη, Γύθειο	-	-	A E	AE	Μεσ.	50>>....	15	2003	45/45
19	Πρέβεζα, Σούλι	-	+	A E	ME	Πρ. αναζ	200>>....	20	2004	50/45
20	Μύκονος 1	+	-	M E	ME	Πατρικό οικόπεδο	50>>....	10	2004	50/45
21	Σαντορίνη	-	-	M E	ME	Προς. έρευνα	150>>....	15	2003	45/40
22	Κρήτη, Ηράκλειο	-	+	M E	AE	Πρ. ερ.	100>>.....	15	2000	50/45
23	Καστοριά	+	-	A E	AE	Πατρικό οικόπεδο	550	Ηπειρωτικό, με δριμύ χειμώνα	15	2010	45/45
24	Ναύπλιο	-	-	M E	ME	Πρ.ερ.	50	Μεσ.	15	2010	40/35
25	Αττική, Βαρνάββας 1	-	-	M E	ME	μεσίτης	350	Δριμύς χειμώνας	25	2001	45/45
26	Αττική, Βαρνάββας 2	-	-	A E	AE	μεσίτης	350>>....	25	2003	40/35
27	Ζάκυνθος	+	-	A E	ME	Πατρ. Οικ.	10	Μεσ.	10	2002	45/40
28	Σπάρτη	-	-	A E	ME	μεσίτης	100	Μεσ. Με ζεστό καλοκαίρι	15	2004	45/40
29	Κρήτη, Ρέθυμνο	+		M E	AE	Πατρικό οικ.	100	Υποτροπικό, μεσ.	15	2000	55
30	Εύβοια	-	-	A E	ME	Πρ. ερ.	50	Μεσ.	15	2010	45/45

2.2 Οι ερωτήσεις ήταν όλες του τύπου :<< βαθμολογείστε, ανάλογα με τις προσδοκίες σας, τα ακόλουθα χαρακτηριστικά του περιβάλλοντος, στην κλίμακα 1 έως 10, με το 10 να αποτελεί το πιο ισχυρό και αποτελεσματικό στοιχείο βαθμολόγησης >>.

Όλες οι κατοικίες επιλέχθηκαν με τα εξής κριτήρια: να είναι κύριες κατοικίες, και όχι εξοχικές, ή τουλάχιστον να χρησιμοποιούνται μεγάλα χρονικά διαστήματα, να μην είναι μέσα σε πόλεις, αλλά ούτε και στα άμεσα προάστια πόλεων.

2.3 Χρησιμοποιήθηκε το σύντομο ερωτηματολόγιο της Παγκόσμιας Οργάνωσης Υγείας, με 7 υποκατηγορίες στον τομέα της σωματικής υγείας, 6 υποκατηγορίες στον τομέα της ψυχικής υγείας, 3 υποκατηγορίες στον τομέα των κοινωνικών σχέσεων, και 8 υποκατηγορίες στον τομέα του περιβάλλοντος

2.4 Αποτελέσματα

- A.** η μέση ηλικία των συμμετεχόντων ήταν τα 42.1 χρόνια για τους άνδρες, και τα 38,0 χρόνια για τις γυναίκες, αρκετά ενδεικτικά στοιχεία, και για το πότε αποκτά κανένας ένα σπίτι στην Ελλάδα.
- B.** οι 29/30 ερωτηθέντες ήταν ζευγάρια, και μόνο 1/30 διαζευγμένος άντρας, ας σημειωθεί, δε, ότι δεν υπήρξε καμία περίπτωση, επί 30 χρόνια δουλειάς του γραφείου μου, να μελετήσουμε και να κατασκευάσουμε μία μονοκατοικία, στην ύπαιθρο, η, στην περιφέρεια των μεγάλων πόλεων, για κάποιον μεμονωμένο ιδιοκτήτη, ή, ιδιοκτήτρια !, (το 100% είναι ζευγάρια), ενώ το αντίστοιχο ποσοστό διεθνώς είναι 58% ζευγάρια και 42% μεμονωμένα άτομα, και των 2 φύλλων, και μάλιστα με τις γυναίκες να υπερτερούν!
- Γ. η εντοπιότητα:** 11/30 άντρες δήλωσαν εντοπιότητα στον τόπο κατασκευής του σπιτιού τους, 10/30 γυναίκες, 2/30 και οι 2 ντόπιοι, 12/30 και οι 2 μη- ντόπιοι !
- Δ. η μόρφωση:** 14/30 άντρες, και 14/30 γυναίκες είναι ανωτάτης εκπαίδευσης, 16/30 άντρες και 16/30 γυναίκες μέσης εκπαίδευσης, 10/30 και οι 2 ΑΕ, 12/30 και οι 2 ΜΕ.
- Ε.** ο τρόπος εύρεσης του οικοπέδου: 6/30 πατρικό οικόπεδο, 12/30 μεσολάβηση μεσίτη, 12/30 προσωπική αναζήτηση .
- Ζ.** οι αποστάσεις από τα αστικά, ή, ημι-αστικά κέντρα: μέσος όρος 15-20', ενώ τα τελευταία 30 χρόνια που ασκώ το επάγγελμά μου, έχω καταγράψει μόνο 11/200 περιπτώσεις ζευγαριών που κατασκεύασαν κύριες κατοικίες σε απόσταση μεγαλύτερη των 30', (4 σε απόσταση 1 ώρας, και 1 σε απόσταση 2 ωρών !)
- Η. το κλίμα και το υψόμετρο :** κυρίως μεσογειακό, με διάφορες διαβαθμίσεις, 3/30 σπίτια σε υψόμετρο > 500μ., 3/30 σε >300μ., 5/30 σε >200μ., 11/30 σε >100μ., και μόνο 8/30 σε < 100μ. !
- Θ.** χρόνοι κατασκευής 2000-2010 για να είναι αντιπροσωπευτικά δείγματα μίας ολόκληρης δεκαετίας.

I. Επί μέρους παρατηρήσεις ανά κατασκευή

(για ευνόητους λόγους σε ελάχιστες περιπτώσεις δίνονται πιο ειδικά στοιχεία, ή, φωτογραφίες, των κτιρίων και των ιδιοκτητών τους,...)

- 1. Γιάννενα:** πατρικό οικόπεδο, με καλό προσανατολισμό στον νότο, περιορισμένη θέα, καλό ηλιασμό, σε απόσταση 15' από την πόλη, και οι 2 ιδιοκτήτες κατάγονται από τον νομό, όχι όμως και από την συγκεκριμένη τοποθεσία, και οι 2 με ευαισθησίες στα ζητήματα του περιβάλλοντος, με αίσθηση φιλίας προς τον τόπο, όπου απεφάσισαν να κτίσουν το σπίτι τους.
- 2. Λειβαδιά:** σε ένα χωριό σε κοντινή απόσταση από την πόλη, πολύ καλή θέα προς τα δυτικά προς το βουνό Ελικώνας, που προξενεί αισθήματα φιλίας στους ιδιοκτήτες τους.
- 3. Ναύπακτος:** σε μία νότια πλαγιά, με εξαιρετική θέα προς τα βουνά της Πελοποννήσου, και την γέφυρα Ρίου –Αντιρρίου, ανήκει σε μια οικογένεια καλλιτεχνών, που βρίσκει πηγή έμπνευσης και στο τοπίο.
- 4. Βέροια:** σε κοντινή απόσταση από την πόλη, με τα χαρακτηριστικά αγροκτήματος, τέλειο προσανατολισμό προς τον νότο, θέα προς τα Πιέρια Όρη
- 5. Καβάλα 1:** στις νότιες πλαγιές του Παγγαίου, στον Δήμο Ελευθερούπολης, σε ένα χωριό με αρκετά στοιχεία παραδοσιακής αρχιτεκτονικής, και με θέα στην λεγόμενη κοιλάδα του Ορφέα, το σπίτι αυτό εξοικονομεί 70% ενέργεια για θέρμανση, δροσισμό, και φωτισμό, σε σχέση με ένα συμβατικό κτίριο.

- 6. Καβάλα 2:** στον ίδιο οικισμό, με ιδιοκτήτες που δεν γνώριζαν τους ιδιοκτήτες του προηγούμενου σπιτιού!, και στους οποίους συνέστησα εγώ να έρθουν σε αυτό το χωριό και να φτιάξουν –ανακατασκευάσουν ένα παλιό σπίτι, όταν μου έδειξαν την πρώτη τους επιλογή, και λίγο πριν αγοράσουν ένα άλλο, και εντελώς ακατάλληλο από πλευράς ηλιασμού, και γεω-ακτινοβολίας οικόπεδο, σε έναν άλλο οικισμό!

7. **Κομοτηνή:** ωραία θέα προς το Θρακικό στον Νότο, κύρια κατοικία, αλλά και αγρόκτημα, και οι 2 ιδιοκτήτες δεν κατάγονται από τον νομό, αισθάνονται όμως απόλυτα ευτυχείς στο σπίτι τους.
8. **Σέρρας:** στις νότιες απολήξεις του Μενοίκιου, με εξαιρετική και ανεμπόδιστη θέα προς τον νότο, από το Παγγαίο προς τα Ν.Α. έως τα Κερδύλλια Όρη στα Ν.Δ., κτίριο 3 όγκων, με υψηλό ποσοστό εξοικονόμησης ενέργειας, και πρωτοποριακό σύστημα συμπληρωματικής θέρμανσης από τον ήλιο, σε συνδυασμό με βιοδυναμικό τζάκι, που παράγει ζεστό νερό.

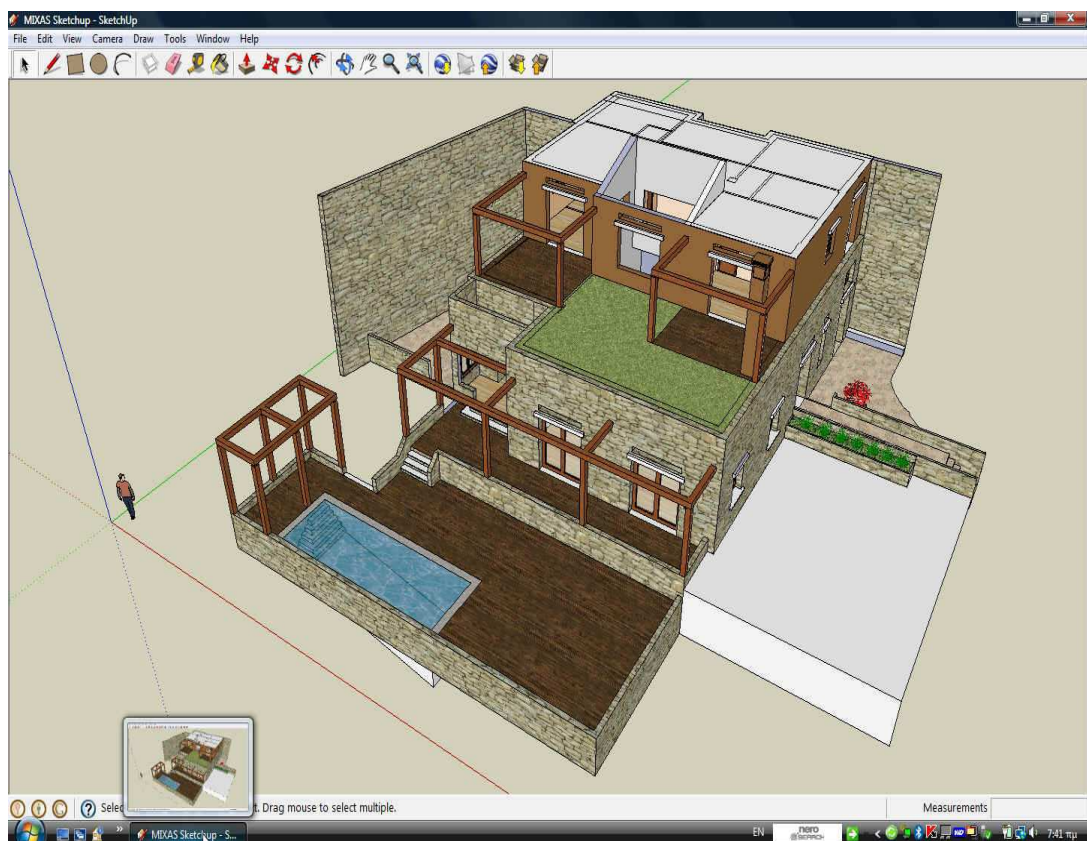

9. **Δερβέني Κορινθίας:** καταπληκτική θέα, από υψόμετρο, προς τον Κορινθιακό, εξαιρετικό τοπίο, περιβάλλεται από πυκνό δάσος, και βρίσκεται μακριά από κατοικημένη περιοχή.
10. **Πάτρα:** κοντά στην πόλη, με πολύ καλή θέα προς ένα τμήμα αυτής, και προς τον βόρειο Πατραϊκό, έχει παρόλα αυτά τον χαρακτήρα ημι-αστικού κτιρίου. Το σπίτι σχεδιάστηκε για να προσφέρει στους ιδιοκτήτες του, και πνευματική ηρεμία, και επικοινωνία με όλα αυτά τα στοιχεία της θέας που αναζητούσαν.
11. **Κεφαλλονιά 1:** ιδιοκτήτες με υψηλό βαθμό περιβαλλοντικής συνείδησης, οικόπεδο κοντά στην θάλασσα, χωρίς, όμως, θέα προς αυτήν, εξαιρετική θέα στα ανατολικά προς τον Αίνο, εντοπιότητα και των 2, υψηλός δείκτης τοποφιλίας.

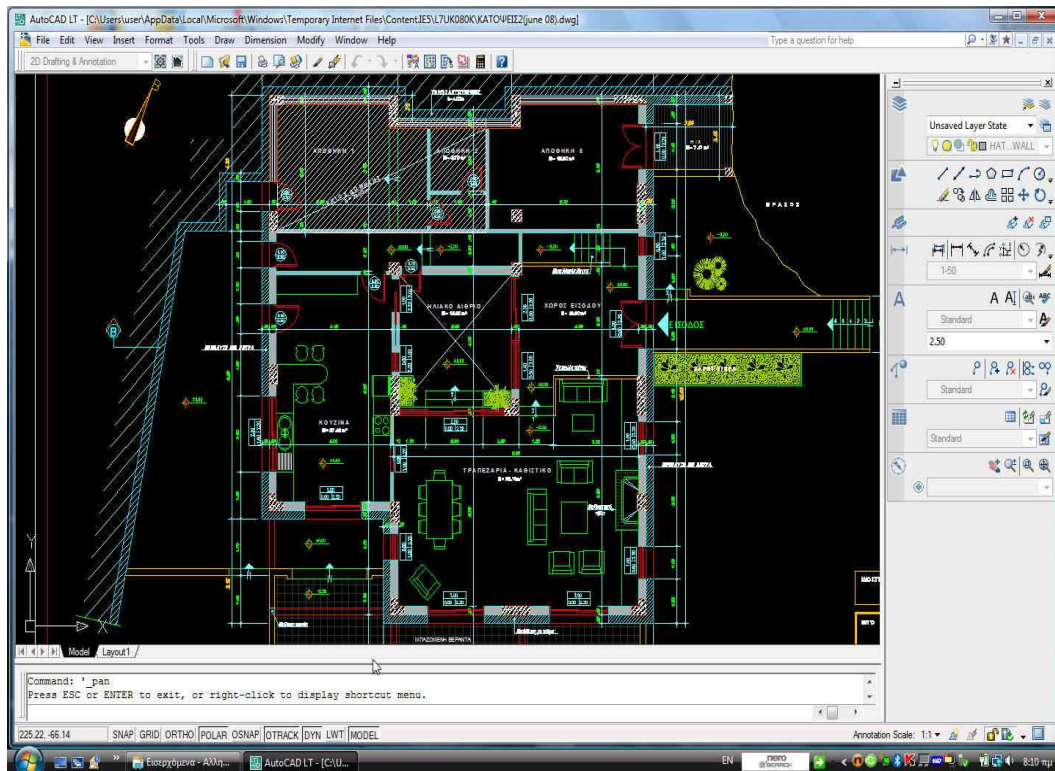
- 12. Κεφαλλονιά 2:** σε εντελώς διαφορετική περιοχή, το 2^ο από τα 6 συνολικά σπίτια που έχω σχεδιάσει στο νησί αυτό, ο ιδιοκτήτης έχει αναπτύξει εξαιρετική σχέση με τον χώρο και το σπίτι, σε αντίθεση με την ιδιοκτήτρια που μάλλον τείνει προς την τοποφοβία.
- 13. Αίγινα:** σε μία καταπληκτική τοποθεσία, με φοβερή θέα προς τον ΝΔ. Σαρωνικό, σε μία απόκρημη πλαγιά της προέκτασης του Ελάνιου Όρους, απόλυτα ενσωματωμένο στον περιβάλλοντα χώρο, και με ένα τμήμα ουσιαστικά υπόσκαφο, περιστρέφεται γύρω από ένα ηλιακό αίθριο.
- 14. Χανιά:** σε μία βόρεια πλαγιά, με θέα τις βόρειες ακτές της Κρήτης, με πυκνή βλάστηση, ύπαρξη τρεχούμενου νερού, απομονωμένο από τα αστικά και ημι-αστικά κέντρα, έντονες διαφωνίες των ιδιοκτητών μεταξύ τους, για την επιλογή του οικοπέδου, που τους οδήγησαν σε σύντομο χρονικό διάστημα στο δαιζύγιο...
- 15. Παιανία Αττικής:** το μοναδικό οικόπεδο, από την ομάδα των 30, που βρίσκεται μέσα στα όρια πόλης, σε περιοχή με πρόσφατη έγκριση ρυμοτομικού σχεδίου, σε δρόμο, με κατεύθυνση Β.Ν., όπου στα οικόπεδα που βλέπουν προς την Δύση, (στην αριστερή πλευρά του δρόμου), κτίστηκαν σπίτια που βλέπουν προς την Δύση, δηλαδή έχουν ήλιο, από αργά το μεσημέρι και μετά !, στα δε οικόπεδα που βλέπουν προς την ανατολή, κτίστηκαν σπίτια που βλέπουν προς την ανατολή, άρα ο ήλιος << εξαφανίζεται >> από το μεσημέρι και μετά ! Το σπίτι της Παιανίας, δεν βλέπει, όμως, ούτε προς την δύση, ούτε προς την ανατολή, βλέπει προς τον Νότο !, με αποτέλεσμα οι ιδιοκτήτες να απολαμβάνουν το φυσικό φως του ήλιου, σχεδόν όλη την ημέρα ! 60% εξοικονόμηση ενέργειας, και το υπόλοιπο 40% από γεωθερμικές αντλίες θερμότητας, με κόστος λειτουργίας 2[€] την ημέρα !
- 16. Δρυμός Θεσσαλονίκης:** θέα προς την λίμνη του Λαγκαδά, και προς τον Χορτιάτη, διχογνωμία μεταξύ των ιδιοκτητών για την επιλογή της θέσης του οικοπέδου, με έντονο αίσθημα ανασφάλειας, του ενός εκ των 2.

- 17. Χίος:** στον εκπληκτικό, από όλες τις απόψεις, Κάμπο της Χίου, ένα βιοκλιματικό σπίτι με ενσωματωμένο θερμοκήπιο, χιώτικη δεξαμενή νερού-<< φουντάνα>> και για εξατμιστικό δροσισμό, το καλοκαίρι, ο ιδιοκτήτης με υψηλή συμμετοχή στην βελτίωση των βιοκλιματικών συνιστωσών του σπιτιού του, και με ιδιοκτήτρια, παρότι μη- χιώτισα, απόλυτα ενταγμένη στην τοπική κοινωνία, και με μεγάλη αγάπη για τον τόπο, και για το σπίτι της !
- 18. Μάνη 1:** κοντά στο Μαυροβούνι Γυθείου, απομονωμένο, όμως, από αυτό, σε κατάφυτη περιοχή, ιδιαίτερου φυσικού κάλλους, ανήκει σε ζευγάρι καλλιτεχνών, που συμμετείχαν στον σχεδιασμό του, που είχαν ζήσει την ζωή των μεγαλουπόλεων, και που έχουν υψηλό δείκτη τοποφιλίας.
- 19. Πρέβεζα:** κοντά στο Σούλι, με εξαιρετική θέα από υψηλά προς τον Αμβρακικό και το Ιόνιο, η ιδιοκτήτρια κατάγεται από κοντινό οικισμό, ο ιδιοκτήτης παρότι κατάγεται από άλλη περιοχή και νομό, έχει αγαπήσει τον τόπο, και έχει αναπτύξει σημαντικό δείκτη τοποφιλίας προς αυτόν!
- 20. Μύκονος:** άλλο ένα πολύ καλό παράδειγμα τοποφιλίας, με ιδιοκτήτρια που δεν κατάγεται από το νησί, και ζευγάρι που ζει και δουλεύει όλον τον χρόνο στην Μύκονο.
- 21. Σαντορίνη:** μη-σαντορινιός ο ιδιοκτήτης, ξένης εθνικότητας η συνιδιοκτήτρια, οικόπεδο σε πλαγιά με μεγάλη κλίση και με υψόμετρο, και με εξαιρετική θέα προς το νότιο τμήμα του νησιού, απόλυτη ένταξη στην τοπική κοινωνία, αγάπη προς τον χώρο.

22. Ηράκλειο Κρήτης: απομονωμένο οικόπεδο σε κατάφυτη περιοχή με λιόδεντρα και αμπέλια, θέα προς την νήσο Ντία, σχεδιάσθηκε για να καλύπτει τις ανάγκες του ζευγαριού για διαλογισμό, και εσωτερική αναζήτηση, με πολλά όμως λάθη από τον εργολάβο, που ανέλαβε την κατασκευή του.

23. **Καστοριά:** ένα σημείο, με μία από τις ωραιότερες αμφιθεατρικές θέες, που έχω δει στην ζωή μου, σπίτι με πολύ καλή αρχιτεκτονική, που σέβεται την παράδοση, που δεν φοβάται ακόμη και τον βορρά, και τον δριμύτατο χειμώνα της Πίνδου, με τη συνιδιοκτήτρια που δεν κατάγεται από τον νομό, να εκφράζει τις επιφυλάξεις της, για την επιλογή του κτιρίου, σαν χώρου κύριας κατοικίας.

24. **Ναύπλιο:** σε κοντινή απόσταση από την πόλη, περιβάλλεται από αγρόκτημα βιολογικής γεωργίας, με ιδιοκτήτες με υψηλό δείκτη περιβαλλοντικής συνείδησης και ευαισθησίας, κανένας τους δεν κατάγεται από την περιοχή, ή τον νομό Αργολίδας.
25. **Βαρνάββας 1:** ένα από τα συνολικά 5 σπίτια που έχω μελετήσει στην περιοχή, με ιδιοκτήτες με υψηλό δείκτη τοποφιλίας, σημαντικές εφαρμογές βιοκλιματικής αρχιτεκτονικής, και χαμηλό κόστος κατασκευής.

- 26. Βαρνάβας 2:** σπίτι με εξαιρετικό προσανατολισμό, αρκετά απομονωμένο, πουλήθηκε μερικά χρόνια μετά την ολοκλήρωση της κατασκευής, εξ αιτίας των διαφωνιών των ιδιοκτητών μεταξύ τους,...
- 27. Ζάκυνθος:** σε πατρικό οικοπέδο, με έντονες μνήμες, ιδιοκτήτες που έζησαν σε μεγαλουπόλεις και απεφάσισαν να κτίσουν ένα σπίτι διαφορετικό από τον οικιστικό συρφετό που καταστρέφει ένα από τους ωραιότερους τόπους στην Ελλάδα.
- 28. Σπάρτη:** κτίστηκε σαν εξοχική κατοικία, μεταβάλλεται σταδιακά σε κύρια, εξαιρετική θέα προς τις απίστευτης αισθητικής λοφοσειρές του Ταυγέτου, κακοί, κάκιστοι μαστόροι, που δεν σεβάστηκαν αρκετά σημεία του αρχιτεκτονικού σχεδιασμού.
- 29. Ρέθυμνο:** θέα προς τον βορρά, και προς τον μυθικό Βρύσινα, ένα από τα 2 σπίτια αυτής της έρευνας, που << είδε>> τους ιδιοκτήτες του να χωρίζουν, λόγω και της κατασκευής του,...
- 30. Βόρεια Εύβοια:** μη- κραυγαλέας αρχιτεκτονικής αγροτόσπιτο, σε όμορφη τοποθεσία, οι ιδιοκτήτες δεν κατάγονται από τον τόπο, ούτε από τον νομό, ο συνιδιοκτήτης ξένος υπήκοος, με ικανοποιητικό βαθμό τοποφιλίας .

3. Στατιστικό μοντέλο. Καταρχάς ήταν σημαντικό να καθοριστεί εάν οι απαντήσεις στις ερωτήσεις που τέθηκαν για να αξιολογηθεί η τοποφιλία μπορούν να συγκεντρωθούν σε εύκολα αναγνωρίσιμες ομάδες. Οντως, η ανάλυση του επιβεβαιωτικού παράγοντα εμφάνισε τέσσερα πεδία που υπογραμμίζουν την τοποφιλία:

Οικοποικιλότητα (στοιχεία ερωτηματολογίου 20-25 στον πίνακα 1), συναισθητική τάση (στοιχεία 15-19), γνωστική πρόκληση (στοιχεία 8-11) και οικειότητα (στοιχεία 12-14).

Η δομική εξίσωση μοντελοποίησης έδειξε ότι και οι τέσσερις παράγοντες σχετίζονταν με την λανθάνουσα δομή της τοποφιλίας. Το κυρίαρχο πεδίο ήταν η συναισθητική τάση (0.84), και το λιγότερο κυρίαρχο ήταν η γνωστική πρόκληση (0.37).

Πίνακας 1: Περιγραφή στατιστικών στοιχείων του δείγματος των ερωτηθέντων και στατιστική σύνοψη των απαντήσεων στο σύνθετο ερωτηματολόγιο (n=30).

	<i>Στοιχείο ερωτηματολογίου</i>	<i>Ελάχιστο</i>	<i>Μέγιστο</i>	<i>Μέση τιμή ± απόκλιση</i>
1	Φύλο συμμετέχοντος	0(Άρρεν)	1 (Θήλυ)	0.58±0.495
2	Ημερομηνία γέννησης (έτος)	1960	1975	1960±5.477
3	Επίπεδο μόρφωσης	0	5	2.09±1.488
4	Οικογενειακή κατάσταση	0	4	0.19±0.605
5	Εντοπιότητα	1	9	5.46±3.468
6	Επίπεδο οικογενειακής αποκατάστασης εκτός	1	5	2.56±5.152

περιοχής καταγωγής				
7	Επίπεδο οικογενειακής αποκατάστασης εντός περιοχής καταγωγής	1	5	3.11±7.411
8	Κλίμακα περιβαλλοντική πολυπλοκότητας	1	10	4.75±2.673
9	Κλίμακα περιβαλλοντικής ποιότητας	1	10	5.04±2.661
10	Κλίμακα περιβαλλοντικής συνοχής	1	10	5.97±2.354
11	Κλίμακα περιβαλλοντικής σύστασης	1	10	5.83±2.442
12	Κλίμακα περιβαλλοντικής αναγνωρισιμότητας	1	10	7.29±2.633
13	Κλίμακα ευρυχωρίας	1	10	7.69±2.555
14	Κλίμακα ιδιωτικότητας	1	10	7.08±2.496
15	Κλίμακα χρωμάτων	1	10	7.38±2.385
16	Κλίμακα οσμών	1	10	7.24±2.566
17	Κλίμακα ήχου	1	10	7.35±2.521
18	Κλίμακα φωτισμού	1	10	7.59±2.410
19	Κλίμακα αφής	1	10	6.06±2.467
20	Κλίμακα λουλουδιών, γλωρίδας	1	10	7.27±2.515
21	Κλίμακα δέντρων	1	10	7.90±2.324
22	Κλίμακα ζώων, πανίδας	1	10	6.00±2.814
23	Κλίμακα τρεχούμενων νερών	1	10	7.68±2.605
24	Κλίμακα λίμνης ή θάλασσας	1	10	7.79±2.538
25	Κλίμακα λόφων ή βουνών	1	10	7.11±2.642
26	Βαθμολογία περιοχής με βάση τα κριτήρια τοποφιλίας	1	10	7.08±1.942
27	Προβλήματα υγείας;	1	5	1.02±0.259
28	Πώς βαθμολογείτε την ποιότητα ζωής σας;	1	5	3.98±0.814
29	Πόσο ικανοποιημένος/η είστε με την υγεία σας;	1	5	3.69±0.893
30	Σε τι βαθμό σας παρακωλύουν, αν υπάρχουν, προβλήματα ψυχικής υγείας ;	1	5	4.13±0.999
31	Χρειάζεστε ιατρική θεραπεία για να ζήσετε χωρίς προβλήματα;	1	5	4.38±0.893

32	Απολαμβάνεται τη ζωή;	1	5	3.88±0.826
33	Αισθάνεστε ότι η ζωή έχει νόημα;	1	5	3.76±0.956
34	Συγκεντρώνεστε εύκολα;	1	5	3.31±0.883
35	Ασφάλεια στην καθημερινότητα;	1	5	3.86±0.787
36	Υγιές φυσικό περιβάλλον;	1	5	3.54±0.830
37	Επαρκής ενέργεια για την καθημερινότητα;	1	5	3.73±0.808
38	Αποδέχεστε τη σωματική σας εμφάνιση;	1	5	3.57±0.976
39	Έχετε αρκετά χρήματα ώστε να πληρούνται οι ανάγκες σας, στο νέο σας σπίτι;	1	5	3.32±1.205
40	Οι πληροφορίες που χρειάζεστε είναι διαθέσιμες;	1	5	3.71±0.775
41	Ευκαιρία για ελεύθερες δραστηριότητες;	1	5	3.27±0.964
42	Ικανότητα μετακίνησης, από / προς το νέο σας σπίτι;	1	5	3.91±0.935
43	Ικανοποιημένος/η με τον ύπνο σας;(σε σχέση με το παλιό σας σπίτι)	1	5	3.27±1.048
44	Ικανοποιημένος/η με τη δυνατότητα καθημερινών δραστηριοτήτων(.....>>.....)	1	5	3.68±0.826
45	Ικανοποιημένος/η με την ευχέρεια σας στη δουλειά;	1	5	3.55±0.922
46	Ικανοποιημένος/η με τον εαυτό σας;	1	5	3.78±0.916
47	Ικανοποιημένος/η με τις προσωπικές σας σχέσεις	1	5	3.68±1.038
48	Ικανοποιημένος/η με τις σεξουαλικές σας σχέσεις;	1	5	3.31±1.186
49	Ικανοποιημένος/η από την υποστήριξη των φίλων	1	5	3.91±0.915
50	Ικανοποιημένος/η με τις συνθήκες του χώρου διαβίωσης;	1	5	3.71±0.961
51	Ικανοποιημένος/η με την πρόσβαση στην υγειονομική περίθαλψη	1	5	3.68±0.982
52	Ικανοποιημένος/η με τις συγκοινωνίες;	1	5	3.65±1.131
53	Πόσο συχνά έχετε αρνητικά συναισθήματα, σε σχέση με το σπίτι, ή, τον τόπο που επιλέξατε να ζήσετε;	1	5	3.59±0.864

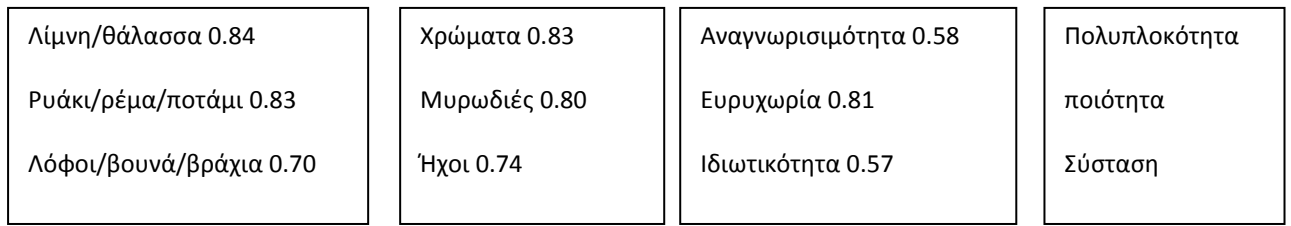
54	Φυσική κυριαρχία	6.86	20.00	15.2153±2.24354
55	Ψυχολογικό εύρος	6.67	20.00	14.5933±2.49269
56	Κοινωνικό εύρος	4.00	20.00	14.6029±3.38493
57	Περιβαλλοντικό εύρος	5.00	20.00	14.3765±2.33073
58	Συνολικό αποτέλεσμα έρευνας για την ψυχολογική και φυσική κατάσταση του ατόμου (QOL)	7.18	19.58	14.6985±2.11191
59	Δείκτης οικολογικής ποικιλομορφίας, οικοποικιλότητας	1.00	10.00	7.3687±1.94399
60	Κλίμακα συναισθητικής τάσης	1.00	10.00	7.3917±2.09584
61	Γνωστική κλίμακα, (γνώση του τόπου, της ιστορίας, γεωγραφίας του, κλπ.)	1.00	10.00	5.5342±1.79975
62	Κλίμακα οικειότητας, προγονικών δεσμών	1.00	10.00	7.3611±2.01276

Τέσσερα κυρίαρχα πεδία της ανθρώπινης εμπειρίας αναγνωρίζονται επίσης να συνεισφέρουν στην ατομική έκθεση του δείκτη QOL (Quality of Life). Η εικόνα 1 δείχνει τα αποτελέσματα της ανάλυσης του επιβεβαιωτικού παράγοντα, παρουσιάζοντας ότι τα τέσσερα διακριτά πεδία του WHOQOL (π.χ., φυσική υγεία, ψυχολογική ευρωστία, κοινωνικές σχέσεις, και περιβαλλοντική υποστήριξη) σχετίζονται αρκετά με την λανθάνουσα δημιουργία του QOL. Αυτές οι συσχετίσεις των παραγόντων είναι συγκρίσιμες με αυτές που αναγνωρίζονται σε ένα διεθνές δείγμα πληθυσμού από την ομάδα WHOQOL (1994, 1995, 1998a, 1998b). Το κυριότερο πεδίο ήταν η ψυχολογική ευρωστία (0.81), και το λιγότερο σημαντικό ήταν οι κοινωνικές σχέσεις (0.66).

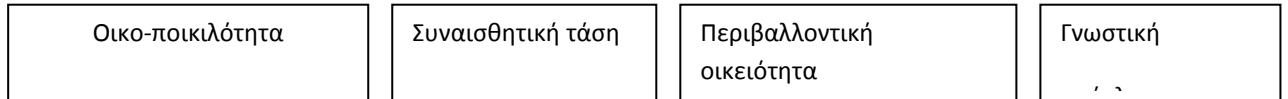
Επίσης χρησιμοποιήθηκε μία εξίσωση μοντελοποίησης για να ελεγχθεί η σχέση μεταξύ των λανθανουσών μεταβλητών της τοποφιλίας και του συνολικού αποτελέσματος του QOL που βασίζεται στο μοντέλο WHOQOL. Το στατιστικό μοντέλο ταίριαξε εξαιρετικά καλά με τα δεδομένα, συνδέοντας το παρατηρούμενο συνολικό αποτέλεσμα του δείκτη QOL και την

λανθάνουσα μεταβλητή της τοποφιλίας που προέκυψε και από τα τέσσερα πεδία: $\chi^2(df=5, n=379, \text{στην αρχική μελέτη του καθηγητή Ogunseitán, 2001})=5.02 (p=0.414)$. Ο συσχετισμός μεταξύ τοποφιλίας και QOL είναι 0.12 ($p=0.047$), (Εικόνα 1). Το πεδίο με τη μικρότερη συσχέτιση μεταξύ των τεσσάρων παραγόντων της τοποφιλίας ήταν 0.37 για τον παράγοντα της γνωστικής πρόκλησης. Γι' αυτό εξετάστηκε ένα νέο μοντέλο χωρίς το πεδίο της γνωστικής πρόκλησης, και το ταίριασμα των δεδομένων με το μοντέλο βελτιώθηκε ελαφρώς: $\chi^2(df=2, n=379)=1.84 (p=0.398)$. Για το νέο μοντέλο η σχέση μεταξύ τοποφιλίας και QOL παρέμεινε στο 0.12 ($p=0.040$). Έτσι, κρίθηκε ότι το μοντέλο και με τα τέσσερα πεδία της τοποφιλίας είναι το βέλτιστο μοντέλο, παρόλο που απαιτείται επιπλέον έρευνα για να βελτιωθεί ο παράγοντας συσχέτισης του πεδίου γνωστικής πρόκλησης, που προς το παρόν περιλαμβάνει ερωτήσεις σε σχέση με την πολυπλοκότητα, την ιδιαιτερότητα ενός τόπου, τη συνοχή και τη σύσταση.

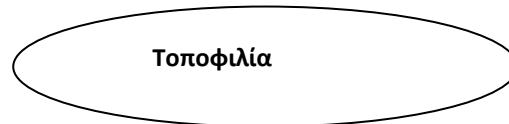

Επίπεδο
T-2

Επίπεδο
T-1

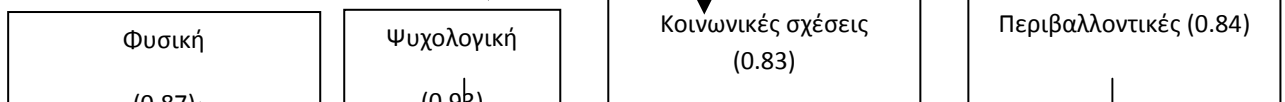
Επίπεδο
T-0

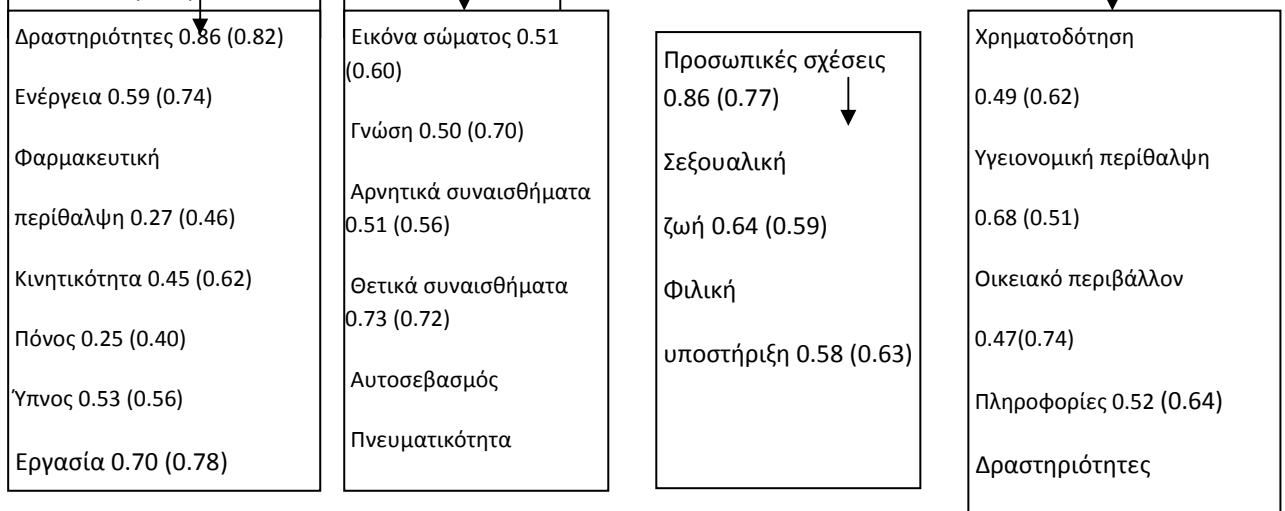
Επίπεδο
Q-0

Επίπεδο
Q-1

Επίπεδο
Q-2

Διάγραμμα 1: Το στατιστικό μοντέλο της σχέσης μεταξύ τοποφιλίας, και ποιότητας της ζωής QOL, και τους συναφείς παράγοντές τους. Η δομή της εξίσωσης του μοντέλου χρησιμοποιήθηκε για να παράγει επιπλέον αποδείξεις για τις σχέσεις μεταξύ των στοιχείων των ερωτηματολογίων για την τοποφιλία και το καθορισμένο μοντέλο του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας WHOQOL. Τα πλαίσια στο επίπεδο T-1 παρουσιάζουν τους τέσσερις κυρίαρχους τομείς της τοποφιλίας που αποκαλύφθηκαν

από την ανάλυση των κυρίων τμημάτων των απαντήσεων. Οι κλιμακωτές προτιμήσεις για τα στοιχεία του ερωτηματολογίου περιλαμβάνονται στα πλαίσια στο επίπεδο T-2. Το επίπεδο T-0 στο σύνολό του παρουσιάζει την λανθάνουσα μεταβλητή της τοποφιλίας. Αντίστοιχα, τα πλαίσια στο επίπεδο Q-1 παρουσιάζουν τους τέσσερις κυρίαρχους τομείς του επιπέδου ζωής QOL που αναγνωρίζονται μέσα από βασική παραμετρική ανάλυση των απαντήσεων του ερωτηματολογίου στο επίπεδο Q-2. Το επίπεδο Q-0 στο ορθογώνιο σχήμα παρουσιάζονται οι μετρούμενες ποσότητες του QOL. Οι τιμές έξω από την παρένθεση είναι της παρούσας μελέτης, και συγκρίνονται με την μελέτη του καθηγητή Ogunseitani; οι συγκριτικές τιμές της διεθνούς έρευνας του WHOQOL περιλαμβάνονται στην παρένθεση .

Διακυμάνσεις και σχέσεις μεταξύ πεδίων της τοποφιλίας και του δείκτη της ποιότητας της ζωής-QOL. Τοποφιλία. Σε μία κλίμακα από το 1 έως το 10, με το 10 να είναι το πιο αποτελεσματικό στην υποστήριξη μιας διαδικασίας αποκατάστασης, η μέση βαθμολόγηση των υποκατηγοριών της τοποφιλίας κυμάνθηκε από την χαμηλότερη τιμή του 4.75 (SD=2.67) για την πολυπλοκότητα, στην υψηλότερη παρατηρούμενη τιμή του 7.90 (SD=2.32) για την παρουσία δέντρων (Πίνακας 1). Η μέση (\pm SD) βαθμολόγηση για ευκαιρίες αποκατάστασης που έχουν σχέση με την περιοχή των ερωτηθέντων ήταν 7.1 ± 1.9 , επίσης με κλίμακα 1-10, με 10 να είναι η περιοχή με τις περισσότερες ευκαιρίες για αποκατάστασης.

Ποιότητα ζωής. Οι περισσότεροι ερωτηθέντες βαθμολόγησαν την QOL πολύ υψηλά (μέση τιμή περίπου 3.98 ± 0.81 ; σε μια κλίμακα από το 1-5, με το 5 να είναι η υψηλότερη QOL). Παρόμοια, πολλοί ερωτηθέντες ήταν ικανοποιημένοι με την κατάσταση της υγείας τους (μέση τιμή= 3.69 ± 0.89). Επί το πλείστον, οι ερωτηθέντες ένιωθαν ότι η ζωή τους είχε νόημα (μέση τιμή= 3.76 ± 0.96), και οι περισσότεροι απολαμβάνουν ένα υγιές φυσικό περιβάλλον (μέση τιμή= 3.54 ± 0.83). Τα υπολογισμένα αποτελέσματα για τα τέσσερα πεδία της QOL ήταν εύλογα υψηλά, σε συμφωνία με τα αποτελέσματα που παρατηρήθηκαν από την ομάδα εργασίας του WHOQOL (1994, 1995, 1998a, 1998b) για υγιείς διεθνείς πληθυσμούς. Το υπολογισμένο αποτέλεσμα για τον παράγοντα της φυσικής υγείας ήταν το υψηλότερο (μέση τιμή= 15.22 ± 2.24); σε μία κλίμακα από το 1-20, με 20 το υψηλότερο). Το πεδίο με τη

χαμηλότερη τιμή ήταν το περιβάλλον (μέση τιμή=14.38±2.33). Η συνολική QOL που υπολογίστηκε από τα αποτελέσματα των παραγόντων των πεδίων ήταν επίσης υψηλή (μέση τιμή=14.69±2.11).

<i>Εύρος</i>	<i>Τιμή-α</i>
Τοποφιλία	0.833
Οικο-ποικιλότητα	0.833
Συναισθητική τάση	0.870
Γνωστική πρόκληση	0.746
Οικειότητα	0.684
QOL	
Φυσική υγεία	0.717
Ψυχολογική ευρωστία	0.777
Κοινωνικές σχέσεις	0.715
Περιβαλλοντική υποστήριξη	0.751

Πίνακας 2: Υπολογισμοί της στατιστικής αξιοπιστίας για τις σχέσεις μεταξύ παρατηρούμενων μεταβλητών (μικρότερου εύρους) και των δύο λανθανουσών μεταβλητών της τοποφιλίας και του δείκτη QOL (αυξημένου εύρους).

Συσχετισμοί. Ο Πίνακας 3 δείχνει το πλέγμα συσχετισμού μεταξύ των πεδίων της τοποφιλίας και των αντίστοιχων της ποιότητας ζωής (QOL). Τα δεδομένα δείχνουν ότι μόνο η κατηγορία “οικοποικιλότητα” της τοποφιλίας συσχετιζόταν σημαντικά με τη συνολική QOL ($r=0.123$; $p<0.05$), και σε αυτήν την κατηγορία, η ύπαρξη άγριας φύσης και δασών ($r=0.162$; $p<0.01$) και η εγγύτητα σε λίμνες/ποτάμια και γενικά το υγρό στοιχείο ($r=0.129$; $p<0.05$) συσχετιζόνταν σημαντικά με τη συνολική QOL. Όλα τα πεδία της τοποφιλίας συσχετιζόνταν σημαντικά με το βαθμό ύπαρξης των ευκαιριών για αποκατάσταση στην συγκεκριμένη κατοικία των ερωτηθέντων, αλλά ο παράγοντας της οικειότητας ήταν σημαντικός μόνο στο επίπεδο $p=0.05$, ενώ η γνωστική πρόκληση, η συναισθητική τάση και οικοποικιλότητα ήταν σημαντικές στο επίπεδο $p=0.01$.

Πίνακας 3. Μήτρα συσχετισμού συντελεστών μεταξύ ποιότητας ζωής QOL, τοποφιλίας και καταγεγραμμένης εμπειρίας αποκατάστασης των προσδοκιών από την ζωή, μέσα από την κατασκευή των 30 συγκεκριμένων κτιρίων, και άλλων 1970, σε 40 διαφορετικές χώρες και σε όλον τον κόσμο!.

Εύρος QOL						
Εύρος τοποφιλίας	Φυσικές	Ψυχολογικές	Κοινωνικές	Περιβαλλοντικές	Συνολικές QOL	Επίπεδο αποκατάστασης προσδοκιών στην κάθε τοποθεσία
Γνωστικός					(0.009)	
Πολυπλοκότητα	-0.004	0.029	0.043	-0.030	0.017	0.189**
Ποιότητα	-0.019	-0.002	0.095	-0.056	0.016	
Συνοχή	-0.016	-0.062	0.003	-0.005	-0.024	
Σύσταση	-0.061	-0.078	0.047	-0.029	-0.031	
Οικειότητα					(0.082)	
Αναγνωρισιμότητα	0.041	0.006	0.072	0.115**	0.069	0.118*
Ευρυχωρία	0.049	0.014	0.095	0.009	0.054	
Ιδιωτικότητα	0.034	0.092	0.067	-0.006	0.062	
Συναισθητική τάση					(0.077)	
Χρώματα	0.036	0.049	0.059	0.041	0.059	0.183**
Μυρωδιές	-0.013	0.010	0.084	-0.005	0.030	
Ήχοι	0.062	0.081	0.058	0.030	0.030	0.071
Φωτισμός	0.083	0.092	0.062	0.072	0.095	
Αφή	-0.002	-0.005	0.084	-0.010	0.033	
Οικοποικιλότητα					(0.123**)	
Λουλούδια, γλωρίδα	0.128*	0.063	0.188*	0.106*	0.162**	0.282**
Δέντρα	0.087	0.012	0.082	0.073	0.084	
Ζώα, πανίδα	-0.023	-0.033	0.063	0.024	0.021	
Τρεχούμενο νερό	0.053	-0.005	0.055	0.059	0.055	
Λίμνη/θάλασσα	0.082	0.064	0.136*	0.105*	0.129*	

Λόφου/βουνά	0.040	0.039	0.075	0.067	0.075
-------------	-------	-------	-------	-------	-------

Οι τιμές στην παρένθεση είναι συντελεστές συσχετισμού μεταξύ του συνόλου του QOL και καθενός εύρους της τοποφιλίας εξεταζόμενο ως σύνολο

Κάτι σαν επίλογος.

Ας προτείνουμε λοιπόν, στις κοινωνίες μας, και ειδικά στην εποχή της παγκοσμιοποίησης, μια νέα επιστήμη που ας την ονομάσουμε Τοπολογία, και ένα νέο πρότυπο, που θα το ονομάσουμε, τοποφιλία, δηλαδή ένα άλλο πρότυπο πολιτισμού, που θα βοηθήσει στον επανασχεδιασμό του χώρου, των κτιρίων, και του τόπου, με βάση τις πραγματικές προτιμήσεις των ανθρώπων, την αναζήτηση της ανθρώπινης ευδαιμονίας, και της ποιότητας της ζωής, και θα προκαλέσει μεγάλες κοινωνικές αλλαγές, μετασχηματίζοντας το χώρο, το τοπίο, μετασχηματίζοντας τις κοινωνικές σχέσεις, τις ανθρώπινες σχέσεις. Η υλικότητα, ή, η πνευματικότητα του τόπου είναι που καθορίζει τις κοινωνικές σχέσεις. Το τσιμέντο κάνει τσιμεντένιες και τις ψυχές των ανθρώπων. Η φύση απαλύνει την σκληρότητα τους. **Η συνείδηση του τόπου, του χώρου, και η φιλία ή ο φόβος προς αυτούς, την ταξική κοινωνική μας συνείδηση, την ευδαιμονία μας, και εν τέλει την πιθανότητα επιβίωσης μας στα δύσκολα χρόνια που έρχονται...**

Βιβλιογραφία

- Betrabet, G., The garden as a restorative environment: a theoretical perspective, 1996.
 Carlson, A., Aesthetics and the Environment: The Appreciation of Nature, Art, and Architecture, 2000.
 Hartig, T., Bowler, PA., Wolf, A., The psychological ecology of ecological restoration, 1994.
 Hartig, T., Evans, GW., Psychological foundations of nature experience, 1993.
 Hartig, T., Evans, GW., Jamner, LD., Davis, DS., Gärling, T., Tracking restoration in natural and urban field settings, 2003.
 Christopher Day, Places of soul, architecture and environmental design as a healing, 1999.
 Xing Ruan, Paul Hogben, Topophilia and Topophobia, 2007.
 Clare Cooper Marcus, House as a mirror of self, 1995.
 Yi Fu Tuan, Topophilia a study of environmental perception, 1974.
 Τσίππρας, Κ., Οικολογική Αρχιτεκτονική, εκδόσεις Κέδρος, 2008.
 Σύλλογος Ολιστικής Αρχιτεκτονικής, Σ.ΟΛ.ΑΡ., www.s-ol-ar.gr, δημοσιεύσεις από τα 5 πανελλήνια συνέδρια που έχει διοργανώσει.

Topophilia and Topophobia

K. Tsipiras, Bioclimatic Architect, PhD in Geography

Abstract

Topophilia is described as a strong sense of place or identity among certain peoples. It combines the Greek word *topo-*, meaning place, with the ending *-philia*, meaning love of/for.

With this research was tested the hypothesis that individual preferences for specific ecosystem components and restorative environments are significantly associated with quality of life (QOL).

A total of 30 human subjects, owners of green houses, responded to a structured 18-item questionnaire on topophilia and to the 26-item World Health Organization's Quality of Life (WHOQOL-Bref) instrument. Confirmatory factor analyses revealed four domains of topophilia (ecodiversity, synesthetic tendency, cognitive challenge, and familiarity) and four domains of QOL (physical, psychological, social, and environmental). Synesthetic tendency was the strongest domain of topophilia, whereas the psychological aspect of QOL was the strongest. Structural equation modeling was used to explore the adequacy of a theoretical model linking topophilia and QOL.